# הצליל הפותח: מה שומעים בתחילת המילה?

כיתה א' | שיעור 3 מתוך 7 | רצף: מן הצליל אל המילה: מודעות פונולוגית וקריאה ראשונה · ידע לשוני · 45 דקות

### ← לפני

בשיעור הקודם חילקנו מילים להברות.

### אחרי →

בשיעור הבא נכיר את האותיות וסימני הניקוד שמסמנים את הצירוף הפותח, ונקרא צירופים.

### 🎯 מטרה

**התלמידים יבודדו את הצירוף הפותח של מילה וימצאו מילים הפותחות באותו צירוף (מַ).**

1. יאמרו את הצירוף הפותח של 6 מילים ששמעו (מַ–גָּף ← מַ), ב־5 מתוך 6 נכון.
2. יקיפו מתוך 10 תמונות את 5 התמונות ששמן פותח בצירוף מַ, ב־4 מתוך 5 לפחות ובלי יותר מטעות אחת.
3. יציעו מילה משלהם הפותחת בצירוף מַ או סַ.

**מיומנות:** בידוד הצירוף הפותח של מילה · **כלי:** "מגבר הצליל": אומרים את הצירוף הראשון ארוך וחזק ומניחים יד על הפה · **פרקטיקה:** הוראה מפורשת ומשחק "מי בא לביקור?"

### 📌 עיגון

"היחידה הצלילית הנגישה ביותר לדוברי העברית היא צירוף של עיצור ותנועה (למשל /ga/)"

תוכנית הלימודים לקידום שפה ואוריינות (גן–ב'), פרק "רכישת הקריאה והכתיבה"

### 🧺 חומרים

- כרטיסי תמונה: מגף, מזלג, מפתח, מחשב, מטאטא, דג, גמל, סל, פיל, בננה
- שקית "הדואר של מַ"
- דף העבודה "מה שומעים בהתחלה?"

### 🔤 מושגים

צליל פותח · צירוף · מילה פותחת ב...

### ⏱️ מהלך השיעור

| | |
|---|---|
| **פתיחה**<br>6 דק' | שליפה: הכיתה מוחאת יחד את המילים מגף ומזלג (2 הברות כל אחת). המורה שואלת: "מה דומה במילים מגף ומזלג? הקשיבו להתחלה". אחר כך היא מציגה את המטרה: "היום נלמד לשמוע מה יש בתחילת המילה".<br>**תשובות צפויות:** מגף – 2 הברות, מזלג – 2 הברות. "שתיהן מתחילות ב־מַ". |
| **הדגמה – אני**<br>8 דק' | המורה מוציאה מהשקית את כרטיס המגף, אומרת את המילה ומאריכה את ההתחלה: "מַ־מַ־מַ...גָּף". היא מבודדת את הצירוף ואומרת "מַ" לבד. היא עושה זאת עם עוד שתי מילים (מזלג, מפתח), ואז עם מילה שאינה מתאימה (דג) ומראה שהיא פותחת ב־דָּ ולא ב־מַ.<br>*"אני אומרת "מַגָּף" ומותחת את ההתחלה: מַ־מַ־מַגָּף. אני שומעת בהתחלה מַ. עכשיו "דָּג": דָּ־דָּ־דָּג. בהתחלה אני שומעת דָּ, לא מַ, ולכן דג לא נכנס לשקית של מַ."*<br>**תשובות צפויות:** מגף ← מַ, מזלג ← מַ, מפתח ← מַ, דג ← דָּ. |
| **תרגול משותף – אנחנו**<br>8 דק' | משחק "מי בא לביקור אצל מַ?": המורה מרימה כרטיס, הכיתה אומרת את המילה ואת הצירוף הפותח שלה, ומצביעה אגודל למעלה אם היא פותחת בצירוף מַ. כרטיסים: מחשב, סל, מטאטא, גמל, מפתח, בננה.<br>**תשובות צפויות:** מחשב – מַ 👍, סל – סַ 👎, מטאטא – מַ 👍, גמל – גָּ 👎, מפתח – מַ 👍, בננה – בָּ 👎. טעות צפויה: ילד אומר "מ" בלבד; המורה מקבלת ומוסיפה: "נכון, ושומעים מַ – עם a". |
| **תרגול מודרך – אתם בזוגות**<br>8 דק' | בזוגות: כל זוג מקבל 8 כרטיסים וממיין לשתי קבוצות: פותח ב־מַ / פותח בצירוף אחר. אחר כך כל זוג מחפש בכיתה חפץ אחד שפותח ב־מַ ומציג אותו.<br>**תשובות צפויות:** "מחברת" – מַ (מַחְבֶּרֶת), "מספריים" – מִ, לא מַ; המורה מבקשת לומר שוב לאט ולשמוע את ההבדל. |
| **עבודה עצמית – דף העבודה**<br>10 דק' | המורה מקריאה את שמות התמונות. במשימה 1 התלמידים מקיפים את התמונות הפותחות ב־מַ; במשימה 2 מותחים קו בין תמונות שפותחות באותו צירוף; במשימה 3 מציירים חפץ שפותח ב־מַ. המורה עובדת עם קבוצת התמיכה עם הכרטיסים. |
| **סיכום ובדיקת הבנה**<br>5 דק' | התלמידים מסבירים לחבר: "איך שומעים את ההתחלה של מילה?". כרטיס יציאה: המורה אומרת 3 מילים (מַחְשֵׁב, סַבָּא, מַטְאֲטֵא), והתלמידים מרימים כרטיס 👍 רק כשהמילה פותחת ב־מַ.<br>**תשובות צפויות:** "אומרים לאט ומותחים את ההתחלה". 👍 במחשב ובמטאטא, 👎 בסבא. |

### 🤲 תמיכה

- המורה אומרת את המילה עם הדגשה של הצירוף הראשון, והתלמיד חוזר אחריה.
- עובדים רק עם שני צירופים מנוגדים מאוד (מַ / סַ).

### 🚀 אתגר

- למצוא מילה שפותחת ב־מִ או ב־מוֹ ולהסביר במה היא שונה ממַ.
- להמציא משפט מצחיק שרוב מילותיו פותחות ב־מַ, ולומר אותו לכיתה.

### ✅ כרטיס יציאה והערכה

**כרטיס יציאה:** המורה אומרת: מחשב, סבא, מטאטא. הרימו 👍 רק כשהמילה פותחת ב־מַ. — **הצלחה:** 👍 במחשב ובמטאטא; לא בסבא.

**מה בודקים:** משימה 1 בדף (5 תמונות מתוך 10) וכרטיס היציאה. מי שהקיף 4 מתוך 5 ולא יותר מטעות אחת עמד ביעד.

**שיעורי בית:** למצוא בבית שני חפצים שהשם שלהם פותח ב־מַ.

# מָה שׁוֹמְעִים בַּהַתְחָלָה?

כיתה א׳ · שיעור 3 ברצף · דף עבודה לתלמיד

שֵׁם: ..... תַּאֲרִיךְ: .....

שָׁלוֹם יְלָדִים! נַקְשִׁיב לַהַתְחָלָה שֶׁל כָּל מִלָּה. נְחַפֵּשׂ מִלִּים שֶׁפּוֹתְחוֹת בְּצֵרוּף מַ.

**דֻּגְמָה:** 👢 מַגָּף ← בַּהַתְחָלָה שׁוֹמְעִים מַ.

## 1 הַקִּיפוּ כָּל תְּמוּנָה שֶׁשְּׁמָהּ פּוֹתֵחַ בְּצֵרוּף מַ. ⭐

1. 👢 מַגָּף | 🐟 דָּג | 🍴 מַזְלֵג | 🧺 סַל | 🔑 מַפְתֵּחַ
2. 🐪 גָּמָל | 💻 מַחְשֵׁב | 🍌 בָּנָנָה | 🧹 מַטְאֲטֵא | 🐘 פִּיל

## 2 מִתְחוּ קַו בֵּין שְׁתֵּי תְּמוּנוֹת שֶׁפּוֹתְחוֹת בְּאוֹתוֹ צֵרוּף. ⭐⭐

| | |
|---|---|
| 🧺 סַל | 🍴 מַזְלֵג |
| 🐪 גָּמָל | 👴 סַבָּא |
| 👢 מַגָּף | 🌊 גַּל |

## 3 הַקְשִׁיבוּ לַמִּלָּה. אִם הִיא פּוֹתַחַת בְּצֵרוּף מַ – הַקִּיפוּ 👍. אִם לֹא – הַקִּיפוּ 👎. ⭐⭐

1. 👍 👎
2. 👍 👎
3. 👍 👎
4. 👍 👎

## 4 צַיְּרוּ חֵפֶץ שֶׁשְּׁמוֹ פּוֹתֵחַ בְּצֵרוּף מַ. ⭐⭐⭐

**בְּדִיקָה עַצְמִית**

☐ אֲנִי יָכוֹל/ה לִשְׁמֹעַ מָה יֵשׁ בִּתְחִלַּת הַמִּלָּה.

☐ אֲנִי יָכוֹל/ה לִמְצֹא מִלָּה שֶׁפּוֹתַחַת בְּצֵרוּף מַ.